

REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO
GJKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT

Priştine, 15 Temmuz 2013
Nr. Ref.: RK453/13

KABUL EDİLMEZLİK KARARI

Başvuru No: KI26/13

Başvurucu

Vahide Bajrami

Kosova Yüksek Mahkemesi'nin A.nr. 1107/2012 sayı ve 05 Kasım 2012 kararı hakkında anayasal denetim başvurusu

KOSOVA CUMHURİYETİ ANAYASA MAHKEMESİ

Mahkeme Heyeti:

Enver Hasani, Başkan
Ivan Čukalović, Başkanvekili
Robert Carolan, Üye
Altay Suroy, Üye
Almiro Rodrigues, Üye
Snezhana Botusharova, Üye
Kadri Kryeziu, Üye
Arta Rama-Hajrizi, Üye

Başvurucu:

1. Başvurucu Vıçitırın Belediyesine bağlı Aşağı Dumniça köyü mukimi Vahide Bajrami'dir.

İtiraz Edilen Karar

2. İtiraz edilen karar Kosova Yüksek Mahkemesi'nin A.nr. 1107/2012 sayı ve 05 Kasım 2012 kararıdır.

Başvurunun Konusu

3. Başvurunun konusu, başvuruengelli emeklilik hakkının tanınmasına ilişkin dilekçesini reddeden Kosova Yüksek Mahkemesi'nin A.nr. 1107/2012 sayı ve 05 Kasım 2012 kararıdır.

İlgili Hukuk

4. Başvurucu Anayasa'nın 113.7 fıkrası, 03/L-121 sayı ve 15 Ocak 2009 tarihli Kosova Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi Hakkında Yasa (bundan sonra: Yasa)'nın 20. maddesi 22.7 ve 22.8 fıkraları ile Kosova Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü (bundan sonra: İçtüzük)'nün 56. kuralı 2 fıkrasına dayandırılmıştır.

Başvuru Süreci

5. Başvurucu 4 Mart 2013 tarihinde Anayasa Mahkemesi (bundan sonra: Mahkeme)'ne başvurmuştur.
6. Anayasa Mahkemesi başvurunun kaydedildiğini ve KI26/13 başvuru numarasıyla anayasal denetim sürecinin başlatıldığını 29 Mart 2013 tarihinde başvurucuya ve Kosova Yüksek Mahkemesi'ne bildirmiştir.
7. Üyeler Altay Suroy (başkan), Snezhana Botusharova ve Enver Hasani'den oluşan Ön İnceleme Heyeti, Raportör Yargıç IvanČukalović'in raporunu 17 Haziran 2013 tarihinde görüşükten sonra tam kadroda toplanan Mahkeme Heyeti'ne başvurunun kabul edilmezliği yönünde öneri sunmuştur.

Olguların Özeti

8. Çalışma ve Sosyal Refah Bakanlığı (bundan sonra: ÇSRB) Kosova Emeklilik İdaresi Departmanı (bundan sonra: KEİD) önce beş yıllığına 2004 yılından 2009 yılına kadar ve daha sonra 2009-2012 dönemi için üç yıllığına uzatılarak başvuruengelli emeklilik hakkı tanınmıştır.
9. Üç yıllık engelli emeklilik hakkının 2012 yılında süresinin dolmasından sonra başvuru ÇSRB KEİD Sağlık Komisyonu tarafından yeni muayeneye çağırılmıştır.
10. Sağlık Komisyonu'nun değerlendirmesinden sonra ÇSRB KEİD 17 Mayıs 2012 tarihinde çıkardığı 5010360 sayılı kararla başvuruengelli emeklilik hakkı süresinin uzatılmasına ilişkin talebini reddetmiştir.
11. Başvurucu ÇSRB KEİD'in 17 Mayıs 2012 tarih ve 5010360 sayılı kararına 29 Haziran 2012 tarihinde itiraz etmiştir.

12. ÇSRB KEİD Engelli Emeklilik İtirazlarını İnceleme Heyeti 14 Ağustos 2013 tarihinde başvurunun engelli emeklilik hakkının tanınmasına ilişkin talebini reddedip ÇSRB KEİD'in 17 Mayıs 2012 tarih ve 5010360 sayılı kararını onamıştır.
13. Başvurucu 27 Eylül 2012 tarihinde Yüksek Mahkeme nezdinde ÇSRB KEİD Engelli Emeklilik İtirazlarını İnceleme Heyeti'nin 17 Mayıs 2012 tarih ve 5010360 sayılı kararına karşı dava açmıştır.
14. Kosova Yüksek Mahkemesi 5 Kasım 2012 tarihinde çıkardığı Ac. nr. 1107/2012 sayılı kararla başvurunun dava dilekçesini şu gerekçe ile reddetmiştir:

Zikredilen hüküm [2003/23 sayılı Engelli Emeklilikleri Yasası'nın 3.2 fıkrası] uyarınca itiraz konusu kararın çıkartılma sürecinde yetkili komisyonların değerlendirmeleri ve görüşleri sağlanmıştır. İlgili alan uzmanı hekimlerden oluşan bu komisyonlar sağlık evrakını ve ilk derece komisyonunun muayene sonuçlarını inceledikten sonra davacının kalıcı maluliyeti olmadığını tespit etmişlerdir.

Komisyonların görüşleri açık ve son derece gerekçelendirilmişlerdir ve de itiraz konusu kararın çıkartılması için dayanak göstermişlerdir; diğer yandan dava dilekçesiyle bu kararlar hakkında soru işaretleri oluşmamıştır.

Yasayla yetkilendirilmiş olan komisyonların davacının tam ve daimi maluliyetinin bulunmadığı ve ilk derece organı ile davalı, itiraz konusu kararın çıkartılması sürecinde idari usul hükümlerine riayet ettikleri tespiti dikkate alındığında Mahkeme, davacının engelli kişi emeklilik hakkını elde etmesi için Engelli Emeklilikleri Yasası'nın 3. maddesinde belirlenmiş kriterleri yerine getirmediğini tespit ederek davasını reddetmekle davalının maddi hukuku yerinde uyguladığını tespit etmiştir.

Başvurucunun İddiaları

15. Başvurucu, Kosova Yüksek Mahkemesi'nin A.nr. 1107/2012 sayı ve 05 Kasım 2012 kararıyla Kosova Anayasası'nın 51. maddesi [Sağlık Güvencesi ve Sosyal Güvenlik], 1. madde [Devletin Tanımı], 21. madde [Uluslararası Anlaşmaların ve Belgelerin Doğrudan Uygulanması], 23. madde [İnsan Onuru], 31. madde [Adil ve Tarafsız Yargılanma Hakkı], 54. madde [Hakların Yargı Yoluyla Korunması] ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 1. maddesi [İnsan Haklarına Saygı Yükümlülüğü], 6. madde [Adil Yargılanma Hakkı] ve 13. madde [Etkili Bir Hukuki Yola Başvurma Hakkı] ile güvence altına alınmış haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.
16. Başvurucu Anayasa Mahkemesi'nden şu talepte bulunmuştur:

"... bu başvuru ile Anayasa Mahkemesi'nden tüm olguların incelenmesini ve Yüksek Mahkeme'nin A.nr. 1107/2012 sayı ve 05 Kasım 2012 kararını

gayrihukuki ilan edip yeniden görüşülmesi için iade etmesini talep etmiştir...”

17. Başvurucu sonunda Kosova Anayasa Mahkemesi’nden şunu talep etmiştir:

“... Yüksek Mahkeme tarafından kapalı yapılan duruşmada bir kimsenin haklarını koruması mümkün değildi; bu nedenle hakkımı elde etmek için kanun yollarının tükendiğini düşünüyor ve başvurumun Anayasa Mahkemesi’nde görüşülmesine temel olduğuna inanıyorum...”

Yüksek Mahkeme Kararının alındığı dönemde yürürlükte olan ilgili hükümler

18. İdari Uyuşmazlık Yasası No 537

Madde 34 (1) şöyledir:

“İdari uyuşmazlıklarda mahkeme kapalı duruşmada karar alır.”

Başvurunun Kabul Edilirliği

19. Başvurunun esas incelemesine geçmeden önce Mahkeme, başvurunun Anayasa’da belirtilen Yasa ve İçtüzük’te açıklanan kabul edilirlilik koşullarını yerine getirip getirmediğini değerlendirmek durumundadır.

20. Kosova Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi Hakkında Yasa’nın 48. maddesi şöyledir:

İstem müracaatında bulunan kişi, isteminde hangi hak ve özgürlüğünün ihlal edildiğini tahmin ettiğini ve müracaatta bulunan kişinin itirazda bulunmak istediği kamu otoritenin somut işleminin hangisi olduğu konusunda doğru bir açıklama yapmakla görevlidir.

21. Başvurucu, A. nr. 1107/2012 sayı ve 5 Kasım 2012 tarihli kararını ne zaman teslim aldığını belirtmemiş, fakat evrak incelemesinden başvurunun Anayasa Mahkemesi’ne tesliminin 4 Mart 2013 tarihinde yapıldığı ve başvuruya ilgili son yargı kararının A. nr. 1107/2012 sayı ve 5 Kasım 2012 tarihli Kosova Yüksek Mahkemesi kararını olduğu anlaşılmıştır. Bu nedenle Mahkeme, başvurunun Yasa’nın 49. maddesine uygun şekilde yapıldığını tespit etmiştir.

22. Anayasa’ya göre Anayasa Mahkemesi derece mahkemeleri kararlarının görüşüldüğü temyiz mahkemesi değildir. Derece mahkemelerinin rolü maddi hukuka ilişkin kuralları yorumlanıp uygulanmaktır (bkz. KI 13/09 sayılı Sevdail Avdyli v. Kosova Yüksek Mahkemesi başvurusu, bkz. mutatis mutandis Garcia Ruiz – İspanya [GC] 30544/96 davası AIHM 1999-I tarihli kararı 28. Maddesi).

23. Başvurucu, “Yüksek Mahkeme’nin kapalı duruşma nedeniyle hakkımı kimsenin koruma imkanı olmadığı” için haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

24. Yukarıda Yüksek Mahkeme'nin itiraz konusu kararının çıkarıldığı dönemde yürürlükteki yasa olan 537 sayılı İdari Uyuşmazlıklar Yasası'nın alıntılanan hükmü, Yüksek Mahkeme'nin idari uyuşmazlıklarda kapalı duruşmayla karar aldığını açıkça belirtmiştir.
25. Bu davada başvurucuya, ÇSRB KEİD'in ilk ve ikinci derece komisyonları nezdinde konuya ilişkin olarak yanlış olduğunu düşündüğü hukuk şerhine itiraz etmek için çok sayıda imkan sunulmuştur. Öyle ki yargılama usulü bir bütün olarak ele alındığında herhangi bir şekilde hakkaniyetsiz ve keyfi olduğunu tespit etmeye Mahkeme yetkili değildir (bkz. *mutatis mutandis*, Shub – Lituanya davası ile ilgili AIHM'nin 17064/06 sayı ve 30 Haziran 2009 tarihli kabul edilmezlik kararı).
26. Mahkeme, başvurucunun Anayasa ile güvence altına alınan haklarının ihlaline ilişkin iddialarını desteklemek için ilk görünüş ispatı türünden bir delil sunmadığını tespit etmiştir (bkz. *mutatis mutandis*, 30 Haziran 2009 tarihli kabul edilmezlik kararı ve Vanek – Slovakya Cumhuriyeti 53363/99 başvurusuna ilişkin 31 Mayıs 2005 tarihli AIHM kararı). Başvurucu, Anayasa'nın 113.7 fıkrası ve Yasa'nın 48. maddesinde öngörüldüğü şekilde başvurusunun Anayasa'nın 24. maddesi ile AIHS'nin 6. maddesinin başvurusuna nasıl dayanak teşkil ettiğini açıkça belirtmemiştir.
27. Sonuç olarak bu başvuruda kabul edilirlilik koşullarının yerine getirilmediği ortaya çıkmaktadır. O, itiraz edilen kararlar anayasal hak ve özgürlüklerinin ihlal edildiği iddiasını delillerle desteklemeye başarılı olamamıştır.
28. Bundan, İctüzüğü'nün 36. kuralı 2.b bendi uyarınca başvurunun açıkça temelden yoksun olduğu ortaya çıkmaktadır. Bent şöyledir: *Mahkeme, açıkça temelden yoksun başvuruları şu kanaatlere vardığında reddeder: b) Sunulan maddi unsurların herhangi bir şekilde Anayasa ihlali iddialarını gerekçelendirmediği zaman*”.

BU SEBEPLERDEN DOLAYI

Anayasa'nın 113. madde 7. fıkrası, Yasa'nın 48. maddesi ve İctüzüğü'nün 36. kuralı 2.b bendi uyarınca Anayasa Mahkemesi'nin 15 Temmuz 2013 tarihinde yapılan duruşmasında oybirliğiyle:

- I. Başvurunun kabul edilmez olarak reddine,
- II. Kararın taraflara bildirilmesine,
- III. Yasa'nın 20.4 fıkrası uyarınca Resmi Gazete'de yayımlanmasına karar verilmiştir.
- IV. İşbu karar derhal yürürlüğe girer.

Raportör Yargıç

Anayasa Mahkemesi Başkanı

Ivan Čukalović, imza

Prof. Dr. Enver Hasani, imza